

Rapport Commissie geestelijke verzorging (CGV)

versie 2 - 23 november 2023

voor de Synode van Deventer 2023

Inhoudsopgave

1. Missie	3
2. Taken	3
3. Verslag werkzaamheden	3
4. Voorstel budget	7
Bijlagen	8
1. Samenstelling commissie en voorstel nieuwe opdracht	8
2. Uitgebreid verslag CIO-M vertegenwoordiger	8

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met de commissie ondersteuning synode via: cos@ngk.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

1. Missie

De commissie geestelijke verzorging (CGV) houdt zich bezig met de geestelijke verzorgers die onze kerken vertegenwoordigen in gezondheidsinstellingen, Defensie en Justitie. Ze begeleiden de GV'ers bij de werving van geestelijke verzorgers en ondersteunen hen bij de uitoefening van hun taak. Ze fungeren als een adviescommissie tussen de volgende drie partijen: werkgever, kerk (zendende instantie), geestelijk verzorger (gezondene).

2. Taken

De LV (2019) en de GS (2020) heeft de commissie de volgende taken gegeven, namelijk:

1. predikanten met een bijzondere opdracht voor geestelijke verzorging en eventueel andere werkers die van de kerken een zending voor professionele geestelijke verzorging hebben ontvangen, te ondersteunen en te begeleiden;
2. de kerken te vertegenwoordigen in de verschillende overleggremia en beleidsorganen betreffende geestelijke verzorging, met name in die commissies van het interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) die zaken m.b.t geestelijke verzorging behartigen;
3. de kerken te stimuleren om de ervaring en expertise van de geestelijke verzorgers in het kerkelijk leven te betrekken;
4. beleidsvoorstellen te doen en de kerken te adviseren inzake geestelijke verzorging;
5. waar mogelijk de samenwerking met de christelijke gereformeerde deputaten (deputaten Militairen en deputaten Pastoraat in de Gezondheidszorg) te continueren en te verbreden.

3. Verslag werkzaamheden

Ondersteuning predikanten en andere kerkelijke werkers met een zending

Na de samenvoeging van het deputaatschap (GKv) en de commissie (NGK) heeft de commissie een inventarisatie gedaan welke geestelijke verzorgers werkzaam zijn binnen Defensie, Justitie, Gezondheidszorg etc. De commissie heeft de indruk, dat deze inventarisatie niet volledig is. In ieder geval is duidelijk, dat in toenemende mate zusters en broeders in onze kerken die niet het ambt van predikant of enig ander kerkelijk ambt bekleden een zending of opdracht voor geestelijke verzorging ontvangen.

De commissie heeft een aantal predikanten en andere aspirant-geestelijk verzorgers vanuit onze kerken begeleid bij het verkrijgen van een zending en is als adviserende partij bereid geweest om antwoorden te geven op allerlei vragen.

Bij sollicitatieprocedures is er meerdere malen contact geweest tussen de (toekomstig) geestelijk verzorger en de commissie.

Er is een gezamenlijk ontmoetingsmoment geweest van geestelijk verzorgers op 20 april 2023. De GV'ers en commissie constateren dat er behoefte is aan contactmomenten.

Op 5 oktober 2023 heeft een ontmoetingsdag plaatsgevonden voor geestelijk verzorgers vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlandse Gereformeerde Kerken samen met de betreffende deputaten (CGK) en de CGV. Het thema van de dag was: *Persoonlijk geloof en geestelijke verzorging*.

De volgende geestelijke verzorgers zijn met een bijzondere opdracht namens en vanuit onze kerken actief (voor zover bekend bij de commissie):

In instelling van gezondheidszorg/ouderenzorg:

- J. Geelhoed
- P.J. de Haan
- K. van Hoek
- M. Janssens
- M. Tel
- R. Venderbos
- M. Wielhouwer
- P. Groen
- M. Vermaas-Boer
- J.P. Balder
- J.A. Vos
- B. Wijnalda
- G.E. Messelink
- P.F. de Boer
- R. Tanis-Wierenga
- de Vries

Bij Justitie:

- G. Kloppenburg
- J. Bouma
- H.Horden-Verkade
- (vanaf 1 november 2023) F. Schneider

Bij de krijgsmacht:

- G. den Broeder
- K.C. Smouter
- J.P. van Bruggen
- H. Prins

Bij de Politie:

- A. ten Brinke

Vertegenwoordiging kerken in commissies van overheid (CIO-J; CIO-M; CIO-G)

In het contact tussen de overheid en de CIO ziet de overheid de respectieve CIO-commissies als aanspreekpunt en zendende instantie. Het heeft de aandacht van de commissie om de eigen taak en verantwoordelijkheid van de kerken als zendende instantie te bewaken.

Een aantal leden van de commissie vertegenwoordigt op dit moment onze kerken binnen het CIO-M, CIO-J. Deze overheidscommissies vergaderen meerdere keren per jaar.

CIO-J:

Br. R. Roukema vertegenwoordigt onze kerken in het CIO-J/ICJ.

Behalve het deelnemen aan de CIO-J vergaderingen houdt hij de geestelijke verzorgers op de hoogte van de te bespreken onderwerpen, onderhoudt hij het contact met hen en bezoekt hij de geestelijk verzorgers zo mogelijk in de Penitentiare Inrichting.

In de verslagperiode is een einde gekomen aan het dienstverband van Jeanette Westerkamp en Huib Boersma als justitiepredikant wegens emeritaat.

CIO-M:

Br. M.J.M. v.d. Brink vertegenwoordigt onze kerken in het CIO-M. (zie bijlage 2 voor uitgebreid verslag). Het CIO-M heeft als opdracht op te treden als onverdeeld intermediair tussen kerken en overheid voor alle zaken de Protestantse Geestelijke Verzorging (PGV) betreffende (zie ook www.cioweb.nl). Het CIO-M treedt op als gesprekspartner voor de overheid, in casu het ministerie van Defensie. Het CIO-M adviseert over de manier waarop Defensie organisatorisch en personeelstechnisch inhoud geeft aan de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). Daarnaast benoemt het CIO-M de hoofdkrijgsmachtspredikant (HKP) en is het betrokken bij de werving en selectie van nieuwe krijgsmachtspredikanten. (zie voor een overzicht bijlage 2, Personalialia p.10)

CIO-G:

Op dit moment zijn onze kerken in het CIO-G vertegenwoordigd door br. Z.B. Nitrauw die lid is van de commissie relatie met de overheid (CRO). In de komende tijd zal de commissie geestelijke verzorging samen met de CRO streven naar nauwere samenwerking op het terrein van de geestelijke verzorging.

De commissie GV onderhoudt contact met de Theologische Universiteit inzake onderwijs m.b.t. geestelijke verzorging.

Kerken en de geestelijke verzorgers

De commissie GV hecht aan een goed contact tussen geestelijke verzorgers en de kerken. Dat contact is in de ogen van de commissie GV altijd tweerichtingsverkeer, waarbij het vooral belangrijk is zorgvuldig naar elkaar te luisteren.

De commissie GV constateert dat voor een aantal kerken niet duidelijk is, wat de verantwoordelijkheid van de kerk is t.a.v. gezonden geestelijk verzorgers en hoe die verantwoordelijkheid ingevuld kan worden. Voor predikant-geestelijk verzorgers is in de Landelijke Regeling B7 Art. 5 een aanzet gegeven. Voor andere, door de kerken gezonden geestelijke verzorgers is echter nog niets omschreven.

Ook is niet van alle geestelijke verzorgers hun kerkelijke status duidelijk. Duidelijkheid hierover is ook vanuit het perspectief van de geestelijke verzorging van groot belang met het oog op borging van de inhoudelijke kwaliteit van de geestelijke verzorging. De commissie komt hierover met een concreet voorstel. (zie onder)

Beleidsvoorstellen

Kerkelijke status

De Kerkorde in de Landelijke Regeling B20 Artikel 5 voorziet in de *mogelijkheid* om geestelijk verzorgers met een kerkelijke taak voor geestelijke verzorging de status van kerkelijk werker te geven. Op dit moment is onduidelijk in hoeverre dit ook daadwerkelijk gebeurt. Dit bemoeilijkt m.n. het inhoudelijk

toezicht op hen die een bijzondere taak voor geestelijke verzorging hebben ontvangen zonder het ambt van predikant te bekleden, omdat een duidelijk kerkelijk kader daarvoor ontbreekt.

Het verlenen van een kerkelijke opdracht of taak voor geestelijke verzorging is niet vrijblijvend voor zowel de kerken als voor de geestelijk verzorgers. Het verlenen van de status van kerkelijk werker naar Landelijke Regeling B20 Art. 5.2 voorziet in een duidelijk kerkelijk, formeel kader, waarbinnen het inhoudelijk toezicht kan worden vormgegeven.

Op grond van het voorgaande stelt de commissie het volgende voor:

Voorstel 1: De synode beveelt aan dat geestelijk verzorgers die niet het ambt van predikant bekleden maar van hun kerkenraad wel een kerkelijke taak voor geestelijke verzorging ontvangen hebben, naar de Landelijke Regeling B20 Art. 5.2 formeel een aanstelling als – en daarmee de status van – kerkelijk werker ontvangen met het oog op het kerkelijk toezicht door de lokale kerkenraad op de inhoudelijke kwaliteit van de geestelijk verzorger.

De kerkenraad wordt geen werkgever en is niet verantwoordelijk voor het levensonderhoud van de betreffende geestelijk verzorger.

Leerstoel Protestantse Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht

Een zeer recente ontwikkeling is de voortzetting van de bijzondere leerstoel voor Protestantse Geestelijke Verzorging aan de PThU.

Op dit moment is prof. Dr. P. Vos aangesteld (0,2 fte) bij de PThU als bijzonder hoogleraar Protestantse Geestelijke Verzorging bij de Krijgsmacht. Deze aanstelling wordt mede gefinancierd door de Stichting Christelijke Hulp Militairen. Om dit op goede wijze te kunnen voortzetten is aanvullende financiering noodzakelijk. De Stichting Hulp voor Helden (PIT/Pro Rege) heeft steun toegezegd. Om de financiering rond te krijgen is via het CIO-M aan alle deelnemende kerken gevraagd jaarlijks gedurende 5 jaar gezamenlijk €7000 bij te dragen. De CGV ondersteunt dit verzoek. Voor onze kerken zou dat een jaarlijkse bijdrage betekenen van €1750 gedurende 5 jaar.

Voorstel 2: De synode besluit om jaarlijks gedurende 5 jaar €1750 te beginnen in het jaar 2024 bij te dragen aan de financiering aan de leerstoel Protestantse Geestelijke Verzorging aan de PThU.

Gronden:

Wetenschappelijke theologische doordenking van de Protestantse Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht en de bevordering van de vaardigheden van protestantse geestelijk verzorgers in hun omgang met geloofs- en levensvragen en morele en existentiële vraagstukken van militairen zijn van grote waarde voor de Protestantse Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht nu en in de toekomst.

De commissie werkt aan een handreiking voor het verlenen van een bijzonder opdracht of zending voor geestelijk verzorging.

Samenwerking Christelijke Gereformeerde deputaten

De commissie GV heeft contact gezocht met de deputaten Militairen van de Christelijke Gereformeerde kerken en met andere deputaten m.b.t. geestelijke verzorging. Een eerste ontmoeting heeft plaatsgevonden. We hadden een goed gesprek. Afspraken over structureel contact konden nog niet gemaakt worden, omdat niet alle deputaten aanwezig konden zijn. Voortgaande samenwerking blijft het streven van de commissie.

Op 5 oktober 2023 heeft een ontmoetingsdag plaatsgevonden voor geestelijk verzorgers vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlandse Gereformeerde Kerken samen met de betreffende deputaten (CGK) en de CGV. Het thema van de dag was: *Persoonlijk geloof en geestelijke verzorging*.

4. Voorstel budget

Onderwerp	Frequentie	Kosten p keer	Kosten p/j	Totaal 24-25-26	Opmerkingen
Cie CGV	2x p/j	100	200	600	Zaalhuur/vergaderfaciliteiten/koffie/thee
Reiskosten leden	2x p/j	270	540	1620	Gebaseerd op huidige leden en 0,35 per km
Cie CGV + GV'ers	1x p/j	1600	1600	3200	Gebaseerd op lunch/diner/vergaderfaciliteiten 40 pers.
Reiskosten leden	1x p/j	270	270	810	Gebaseerd op huidige leden en 0,35 per km
Reiskosten CIO	7x p/j	45	315	945	Gebaseerd op huidige vertegenwoordigers en 0,35 per km
24 uren conf. (CGK)	1x p 3 jaar	9000		9000	225 pp, incl. vergaderfaciliteiten/overnachting/lunch/diner/ etc.
					Gebaseerd op 40 pers. Incl. CGK. Die betalen eigen deel.
					Kosten vallen dus voor ons lager uit. Kosten gebaseerd op opgave Mennorode.
Reiskosten leden	1x p 3 jaar	270		270	Gebaseerd op huidige leden en 0,35 per km
Bijdrage leerstoel PThU	1x per jaar (gedurende 5 jaar)		1750	5250	
Bezoek aan GV'ers (25)	1x p 3 jaar			1750	Gebaseerd op 200 km per bezoek (vv) en 0,35 per km
Attentie bij uitzending/ziekte	5x p/j	35	175	525	
Totaal over 24-25-26				23970	

Bijlagen

1. Samenstelling commissie en voorstel nieuwe opdracht

Samenstelling commissie en rooster van aftreden

C. Smit, voorzitter	aftredend 2026
E.R. de Braak, secretaris	aftredend 2026
H.P. Heidema, penningmeester	aftredend 2023
A. Boersma	aftredend 2026
R. Roukema	aftredend 2026
M.J.M. van den Brink	aftredend 2026
J.M. Bouma	afgetreden

De commissie vraagt vanwege het aftreden van br. H.P. Heidema om aanvulling van de commissie met het oog op vertegenwoordiging in het CIO-G. Kennis van de gezondheidszorg en affiniteit met geestelijke verzorging strekt daarbij tot aanbeveling.

Voorstel nieuwe opdracht

De commissie stelt voor om de huidige opdracht (zie pag. 3) te continueren. Namelijk:

1. predikanten met een bijzondere opdracht voor geestelijke verzorging en eventueel andere werkers die van de kerken een zending voor professionele geestelijke verzorging hebben ontvangen, te ondersteunen en te begeleiden;
2. de kerken te vertegenwoordigen in de verschillende overleggrems en beleidsorganen betreffende geestelijke verzorging, met name in die commissies van het interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) die zaken m.b.t geestelijke verzorging behartigen;
3. de kerken te stimuleren om de ervaring en expertise van de geestelijke verzorgers in het kerkelijk leven te betrekken;
4. beleidsvoorstellen te doen en de kerken te adviseren inzake geestelijke verzorging;
5. waar mogelijk de samenwerking met de christelijke gereformeerde deputaten (deputaten Militairen en deputaten Pastoraat in de Gezondheidszorg) te continueren en te verbreden.

2. Uitgebreid verslag CIO-M vertegenwoordiger

Algemeen

Het CIO-M is het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken Militair en is het samenwerkingsorgaan van tien protestantse kerken en de Oud-Katholieke Kerk van Nederland inzake militaire aangelegenheden. Het CIO-M heeft als opdracht op te treden als onverdeeld intermediair tussen kerken en overheid voor alle zaken de Protestantse Geestelijke Verzorging (PGV) betreffende (zie ook www.cioweb.nl). Het CIO-M treedt op als gesprekspartner voor de overheid, in casu het ministerie van Defensie. Het CIO-M adviseert over de manier waarop Defensie organisatorisch en personeelstechnisch inhoud geeft aan de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). Daarnaast benoemt het CIO-M de hoofdkrijgsmachtspredikant (HKP) en is het betrokken bij de werving en selectie van nieuwe krijgsmachtspredikanten.

De commissie CIO-M overlegt daar waar mogelijk en zinvol binnen het kader van de Gezamenlijke Zendende Instanties (GZI) met andere kerkelijke en levensbeschouwelijke zendende instanties, van

Rooms-Katholieke, Joodse, Humanistische, Hindoe, Islamitische en Boeddhistische huize, waar het gaat over geestelijke verzorging binnen de krijgsmacht.

Diverse onderwerpen

Het CIO-M komt tweemaandelijks bijeen. HKP en predikant-secretaris treden op als adviseurs en doen verslag van diverse aangelegenheden die binnen de DGV aan de orde zijn. Onderwerpen die speelden zijn o.a.:

- aan welke criteria dienen Protestantse Geestelijk Verzorgers te voldoen. Het CIO-M is akkoord gegaan met het laten vervallen van de tot op heden geldende eis van vier jaar relevante professionele ervaring. Wel zullen er in dat geval aanvullende trajecten zijn.
- Opstellen van beroepsprofiel van een Protestants Geestelijk Verzorger, door een paritair (CIO-M en PGV) samengestelde werkgroep. Juli 2023 vastgesteld.
- Werkblikonderzoek: dit is een door de Arbowet verplicht onderzoek naar de arbeidsomstandigheden binnen de DGV. Daaruit bleek een hoge bevlogenheid maar ook een hoge werkstress en emotionele belasting.
- Aandacht voor de impact van de val van Kabul op hen die op uitzending zijn geweest naar Afghanistan.
- Het hernieuwde convenant tussen PThU, PKN en PGV met betrekking tot de bijzondere leerstoel Protestantse Geestelijke Verzorging bij de krijgsmacht voor dr. Pieter Vos. Dankbaar voor deze mooie kans!
- In 2022 is tussen Defensie en de GZI een vernieuwde rechtpositieregeling voor Geestelijk Verzorgers bij Defensie vastgesteld (mede n.a.v. rapport Bovens, zie onder).
- Start van het interne magazine *Geestkracht* door PGV/CIO-M.

Rapport Bovens

In 2020 kwam het rapport 'Verkenning naar aanpassing van het besturingsmodel van geestelijke verzorging bij Defensie' gereed. Dit is op verzoek en in opdracht van het ministerie opgesteld door drs. Th.J.F.M. Bovens. Het rapport is de uitkomst van een onderzoek naar mogelijke aanpassingen en verbeteringen van het besturingsmodel voor de DGV. De werkgroep heeft, met instemming van de GZI, vastgesteld dat geestelijk verzorgers ook voor wat betreft hun status als ambtenaar op de op dat gebied geldende regels kunnen worden aangesproken en in het uiterste geval gesanctioneerd. Op dat punt zat onduidelijkheid in de rechtspositie. Ook is bepaald dat geestelijk verzorgers in de toekomst bij aanstelling de ambtenaren-eesd afleggen.

Bovenstaande doet niets aan af – en ook dát is nadrukkelijk vastgesteld – dat geestelijk verzorgers vanuit hun zending en opdracht de ruimte hebben en houden om zich profetisch-kritisch uit te spreken over alles wat met Defensie te maken heeft en binnen de organisatie en met mensen gebeurt.

Als het met betrekking tot gedragingen en uitingen van geestelijk verzorgers toch op een lastige manier gaat schuren tussen staat en kerk, dan zal de overheid niet alleen met het CIO-M spreken, maar ook met het afzonderlijke kerkgenootschap van een geestelijk verzorger.

Mede ter wille van de onafhankelijkheid van de geestelijke verzorging is de DGV onlangs organisatorisch rechtstreeks onder de Secretaris-Generaal geplaatst.

Personalia

- Begin 2022 is ds. G.J. van der Ende als nieuwe HKP aangesteld, hij heeft ds. K.H. Ubels opgevolgd die met functioneel leeftijdsontslag (FLO) is gegaan.
- Ir. B.H. Hop heeft afscheid genomen van het CIO-M. Barend was vanaf 2014 de vertegenwoordiger van de GKv in het CIO-M en is in 2021 koninklijk onderscheiden.
- Ds. dr. W.H. Veltkamp (zk: Almere) is in 2021 met functioneel leeftijdsontslag gegaan. Na 14 jaar gemeentepredikant werd hij in 2006 vlootpredikant bij de Koninklijke Marine, het krijgsmachtdeel waar hij ooit in 1978 aanmonsterde als matroos. Wilco is geplaatst geweest bij de Mijndienst, Dienst Hydrografie, de Defensie Duikgroep (allen in Den Helder) en bij het Vormingscentrum van de Geestelijke Verzorging, Huis ter Heide. In 2011 is hij gepromoveerd op het proefschrift *'De menselijke reeden onmaetiglijk gelaudeert'* waarin hij de Walcherense Artikelen 1693 tegen de achtergrond van de Vroege Verlichting in de Republiek plaatst.
- Ds. T. Oosterhuis (zendende kerk: Zwolle) heeft zijn loopbaan als vlootpredikant in juni beëindigd vanwege het verstrijken van zijn tweede ambtstermijn van vijf jaar. Ds. Oosterhuis werkt vooreerst verder aan de afronding van zijn promotieonderzoek (*'A description of the role of military chaplaincy in the moral formation of future military leaders from a Protestant theological perspective'*). Inmiddels zijn er diverse publicaties en hoofdstukken van zijn hand verschenen.
- Ds. K.C. Smouter (zk: Wageningen) is eind 2022 vier maanden aaneengesloten uitgezonden geweest met een eenheid van het Korps Mariniers naar Irak/Erbil. In deze omgeving en met deze eenheid vond Karel zijn bestemming als GV'er! Om daarna weer terug te keren naar Vliegbasis Gilze Rijen (helikopters), een volstrekt andere setting. Vanaf oktober is hij werkzaam bij de bouwvakkers van de Landmacht, de pantsergenie in Oirschot.
- Ds. JP van Bruggen (zk: Zuidlaren) is tot begin 2024 nog actief voor de militairen en hun gezinnen op Curaçao en in contacten met de bevolking van het eiland. Daarna keren zij terug naar NL en vanaf 1 juli gaat Jan Peter met FLO. De afgelopen jaren heeft JP zijn ervaringen van ruim 24 jaar dienst als vlootpredikant proberen te verwerken in verschillende publicaties. Een drietal artikelen is gepubliceerd en hij heeft vier hoofdstukken geschreven van het boek *Morele vorming van militairen, Bijdragen van de Geestelijke Verzorging*. Momenteel werkt hij aan de afronding van zijn promotiestudie met als thema *'de persoonlijke verantwoordelijkheid van Nederlandse militairen op uitzending'*.
- Ds. G. den Broeder (zk: Den Haag) is in 2020 gestart als krijgsmachtpredikant op Vliegbasis Woensdrecht bij het onderdeel dat binnen de Koninklijke Luchtmacht het onderhoud verzorgt. Gerrit heeft in januari 2023 Karel Smouter afgelost in Irak/Erbil (bij een eenheid van de Luchtmobiele Brigade). Gerrit is daarna teruggekeerd naar de vliegbasis en zal waarschijnlijk in 2024 zijn vervolgplaatsing krijgen.
- Ds. H. Prins (zk: Hardenberg) heeft met succes en enthousiasme de keuring en selectie doorlopen. Huibert is medio augustus 2023 gestart met de verkorte officiersopleiding op de KMA in Breda. Daarna wordt hij geplaatst op Vliegbasis Leeuwarden (o.a. F16, F35 en Reaper).

Vacatures

Binnen de PGV zijn er jaarlijks ongeveer drie tot vijf vacatures. Het CIO-M maakt deel uit van de selectiecommissie. Tijdens het sollicitatietraject, waarin CIO-M participeert, wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan bereidheid om een veilige en betrouwbare gesprekspartner te zijn voor iedereen. Ook wordt erop gewezen dat de functie van PGV'er bij Defensie inhoudt dat men bereid en in staat dient te zijn om uitgezonden te worden naar conflict- of oorlogsgebieden. Dit is nog actueler

geworden sinds de oorlog in Oekraïne. Er is goede hoop dat uiteindelijk alle vacatures vervuld kunnen worden. Meestal heeft er wel ook iemand vanuit de NGK gesolliciteerd.

CIO-M/PGV-conferenties

Jaarlijks is er een gezamenlijke CIO-M/PGV-conferentie (m.u.v. 2020 vanwege corona). Bijv. in 2022 over autonome wapensystemen op vliegbasis Leeuwarden met bijzondere aandacht voor de ethiek bij het gebruik van dergelijke wapens. Een van de sprekers was oud-Commandant der Landstrijdkrachten Mart de Kruif. Deze conferenties zijn tevens ideale mogelijkheden voor onderling contact tussen GV'ers en met leden van het CIO-M.